Duitsland als bakermat van de natuurgeneeskunde

Achtergrond - 2 september 2016 - Auteur: Josta van Bockxmeer

Sinds het overlijden van drie kankerpatiënten van de alternatieve kankerkliniek van Klaus Ross in Bracht, net over de grens bij Venlo, is er veel te doen over alternatieve geneeswijzen in Duitsland. Natuurartsen mogen daar meer dan in Nederland. Er zijn dan ook veel Nederlanders die de Duitse Heilpraktiker weten te vinden. Een bezoek aan zo'n arts is in Duitsland veel vanzelfsprekender dan in Nederland.

Acupunctuur, iriscopie en antroposofische geneeskunde: als enige land in Europa kent Duitsland een wettelijk erkend beroep voor beoefenaars van deze en andere alternatieve geneeswijzen. Heilpraktiker passen een groot aantal verschillende geneeswijzen toe, maar de alternatieve geneeskunde is niet tot hen beperkt. Veel alternatieve therapieën, zoals bijvoorbeeld osteopathie, mogen ook therapeuten zonder toelating als *Heilpraktiker* toepassen. Tegelijkertijd maken ook steeds meer artsen gebruik van de natuurgeneeskunde.

Het zogenoemde *Heilpraktikergesetz* stamt nog uit 1939, uit de tijd van het Derde Rijk. "Het doel was om de natuurgenezers langzaam te laten uitsterven", zegt Bernd Schulze, voorzitter van de Algemene Duitse Bond voor Heilpraktiker (ADHV). "Maar na het einde van het Derde Rijk werd juist deze wet de basis voor het beroep Heilpraktiker." De wet waarborgt de kwaliteit van *Heilpraktiker*, die een examen moeten afleggen om het beroep te kunnen uitoefenen. Tegelijkertijd mogen ze meer handelingen uitvoeren, zoals injecties geven en infusen toedienen.

Zorgverzekeraars vergoeden alternatieve geneeswijzen ook vaker dan in Nederland. Homeopathie, acupunctuur, alternatieve kankertherapie en zelfs yogacursussen vallen bij veel verzekeringen tot een bepaald bedrag binnen het basispakket. In Nederland is voor alternatieve geneeswijzen altijd een aanvullende verzekering nodig. Voorwaarde voor het vergoeden van homeopathische behandelingen is in Duitsland meestal wel dat een arts ze uitvoert; behandelingen bij een Heilpraktiker worden soms vergoed als de patiënt door een arts is doorverwezen.

Instituten voor natuurlijke geneeskunde

Hoe is de positie van alternatieve geneeswijzen ten opzichte van de reguliere geneeskunde in Duitsland? Volgens Schulze hebben de alternatieve en de reguliere geneeskunde beide hun sterke kanten. De natuurlijke geneeskunde werkt volgens hem vooral goed bij klachten als rugpijn, hoofdpijn en migraine. Ook bij bijvoorbeeld allergieën bij kinderen zouden alternatieve therapieën populairder zijn dan reguliere. “Reguliere artsen behandelen die vaak met antibiotica, en dat willen ouders niet”, zegt Schulze.

Ook Volker Hess, directeur van het instituut voor geschiedenis van de geneeskunde aan de Charité in Berlijn, denkt dat alternatieve geneeswijzen bij bepaalde aandoeningen beter werken. “Bij alle langdurige ziektes heeft de academische geneeskunde moeilijkheden”, zegt hij. Die ziektes hebben volgens hem complexe oorzaken en hangen vaak ook met psychosomatische aandoeningen samen. “De alternatieve geneeskunde, die meer op de patiënt ingaat, heeft wat dat betreft grote voordelen.”

Reguliere artsen zijn daarom volgens Hess de laatste tien tot twintig jaar positiever gaan denken over de natuurgeneeskunde. De oprichting van instituten voor natuurgeneeskunde aan verschillende universiteiten bevestigt dat. Behalve aan de Charité hebben onder andere de universiteiten van Rostock, Marburg, Ulm en Freiburg zo’n instituut. Aan de universiteit Keulen is een instituut voor de wetenschappelijke evaluatie van natuurlijke geneeswijzen. “Het echte vervloeken van de natuurlijke geneeskunde is verleden tijd”, zegt Hess.

Terug naar de natuur

Zowel Hess als Schulze noemen ook de ideeën over de ‘terugkeer naar de natuur’, die met het einde van het vooruitgangsdenken in de jaren tachtig ontstonden, als oorzaak van de recente populariteit van de natuurgeneeskunde. In 1972 publiceerde de Club van Rome het rapport ‘Grenzen aan de Groei’, dat veel invloed had op de milieubeweging. In deze context ontstond ook kritiek op de farmaceutische industrie, en werd de term '*alternative Heilverfahren*' (alternatieve geneeswijzen) volgens Hess voor het eerst gebruikt.

Sinds de jaren tachtig zijn de alternatieve geneeswijzen ook bij patiënten steeds populairder geworden. Volgens een artikel van Martin Dinges, adjunct-directeur van het instituut voor de geschiedenis van de geneeskunde van de Robert-Bosch-stichting, is de vraag naar homeopathie in Frankrijk en Duitsland sindsdien verdubbeld. Die ontwikkeling geldt dus niet alleen voor Duitsland: ook in Noorwegen, Engeland en de Verenigde Staten is de vraag naar homeopathie sterk gestegen.

Kuurbaden als Duits fenomeen

Specifiek Duits is volgens Dinges wel de populariteit van kuurbaden. Als één van de belangrijke grondleggers van deze traditie geldt Sebastian Kneipp, een pastoor die in de negentiende eeuw in Beieren leefde. De mooie kuuroorden met modderbaden, minerale en thermale baden en veel frisse lucht zijn sinds de jaren zeventig en tachtig erg in trek. “Dat is iets dat onze buren altijd zeer verbaast”, zegt Dinges. Ook kuurbaden worden voor een deel door wettelijke zorgverzekeringen vergoed.

Ook de meeste andere alternatieve geneeswijzen zijn in Duitsland ontstaan. Dat ligt volgens Hess aan de decentrale organisatie van de universiteiten. De meeste scholen voor natuurlijke geneeswijzen zijn in de negentiende eeuw ontstaan. Terwijl in Frankrijk het medisch onderzoek voornamelijk in Parijs plaatsvond en in het Verenigd Koninkrijk in Londen en Edinburg, had in Duitsland elke staat of elk vorstendom een eigen universiteit. “Die federale structuur is denk ik een van de redenen waarom ook de medische wetenschap gevarieerder is”, zegt Hess.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:
https://duitslandinstituut.nl/artikel/17819/duitsland-als-bakermat-van-de-natuurgeneeskunde